

Plató

Visat núm. 6

(octubre 2008)

per Montserrat Franquesa

Plató, el filòsof grec més important d'Occident, va néixer entre el 429 i el 423 aC, segons les fonts. Membre del cercle filosòfic de Sòcrates des de ben jove, l'influí enormement en les seves orientacions filosòfiques. Després de la mort de Sòcrates, Plató es va refugiar a Mègara i allí va començar a escriure els diàlegs filosòfics.

Es classifica l'obra de Plató segons l'època en que escrigué els diàlegs, els d'una primera època o socràtics, que inclouria l'*Apologia de Sòcrates*, *Critó*, *Protàgores*, seguits dels de tema polític com ara *Gòrgias* o *Cràtil*. En segon lloc, els quatre escrits en la seva època més madura i que desenvolupen la teoria de les idees, *La República*, *El diàleg sobre l'amor* o *El Banquet*. Els diàlegs escrits en la vellesa revisen les idees, com ho són *Teetet*, *El Sofista*, *Timeu* i *Fileb*, per citar els més assenyalats.

La influència de Plató en el pensament occidental és indiscutible, des del seus inicis com a escola propera a l'estoïcisme, en contacte amb el cristianisme des del segle II i la incidència sobre Filó d'Alexandria. Les idees de Plató foren rellegides per Plotí, donant pas al neoplatonisme que també va interactuar amb el cristianisme i formà part de la filosofia religiosa a partir de figures com ara Boeci o Agustí d'Hipona. Durant el Renaixement es visqué una redescoberta de Plató, de la mà de Marsilio Ficino i de l'Acadèmia Platònica.

Tot i la difusió de l'obra platònica a tot Europa a partir de l'època moderna, la plena arribada de Plató en català no es produeix fins a la creació de la «Col·lecció Catalana dels Clàssics Grecs i Llatins» de la Fundació Bernat Metge, que fou iniciada pel traductor i, alhora, intel·lectual i filòsof, Joan Crexells, el qual, entre 1924 i 1928, versionà tres volums de Plató per a la col·lecció bilingüe. Per desgràcia la tasca de Crexells a la Fundació va quedar interrompuda per una mort tan prematura com inesperada. Tot i el seu projecte d'editar l'obra completa de Plató en pocs anys, només va veure publicats dos volums, revisats a cura de Carles Riba. El tercer aparegué pòstumament el 1928, gràcies a la tasca conjunta de Carles Riba i Jaume Serra Húnter, professor de filosofia a la universitat. L'impacte de la mort del que havia estat qualificat com a millor traductor al català de Plató va fer que fins a l'any 1929 Jaume Serra Húnter no intentés formar un equip de traductors de Plató a la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de Barcelona per tal de continuar l'obra de Crexells, però els esforços resultaren infructuosos. No fou fins molt després de la Guerra Civil que es reprengué la traducció del filòsof de Mègara al català, de la mà de Jaume Olives, Eulàlia Presas i, en major mesura, de Manuel Balasch.